

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΜΑΙΩΝ «ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ»

Τ Α Σ Υ Μ Α Ϊ Κ Α

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΜΟΣ Δ΄

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ
ΑΛΕΞ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΑΘΗΝΑ 1984

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

(1911 — 1982)

Τὰ «Συμαϊκὰ» παραθέτουν ἐδῶ, ἀντὶ νεκρολογίας, τοὺς ἐπικηδεῖους ποὺ ἐκφωνήθηκαν στὴν κηδεῖα τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων καὶ Διευθυντῇ τους Ἀλεξάνδρου Σ. Καρανικόλα (1911 - 1982), Ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ καὶ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου.

1. Ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ ΚΕΜΕ καὶ τῆς ΔΙΑΕ Καθηγητῇ Ε.Μ.Π. κ. ΠΑΥΛΟ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ.

Βαρὺ τὸ χρέος καὶ βαρύτερη ἡ ὁδὺνὴ γιὰ μένα, ἀείμνηστε καὶ ἀγαπητὲ Ἀλέκο, νὰ ἐκφράσω σὰν ὕστατο χαιρετισμὸ ἐκ μέρους τῆς Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας τὴν εὐγνωμοσύνη μας γιὰ τὴν ἀνεπανάληπτη ἔντονη παρουσία σου στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ ἀκόμα γιὰ τὴ διάσωση καὶ προβολὴ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Κληρονομιάς τῶν μικρῶν μας Πατρίδων: τῶν Δώδεκα νησιῶν τῆς Ἑλλάδας.

Νὰ σοῦ ἐκφράσω ἀκόμα ὡς Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ σ' ἐσένα τὸν Ἐπιτίμο Πρόεδρό του καὶ Ἰδρυτὴ του τὴν εὐγνωμοσύνη μας γιὰ τὴν ἀνεκτίμητη συμβολή σου, γιὰ τὸ ἀνανεωτικὸ καὶ μεταρρυθμιστικὸ πνεῦμα στὴν παιδεία τοῦ Ἑθνους.

Τὸ πρῶτο ἀγαπητὲ Ἀλέκο, ἡ Συμβολή σου στὴν ἀγαπημένη μας Δωδεκάνησο, δὲν ἱστορεῖται τούτῃ τῇ στιγμῇ. Δεκάδες χρόνια ἀγῶνων, δεκάδες χρόνια θυσιῶν καὶ πνευματικῆς μὲ συνέπεια παρουσίας τόσο στὸν ἀλύτρωτο ὅσο καὶ στὸν μετέπειτα λυτρωμένο νεοελλαδικὸ χῶρο τῆς Δωδεκανήσου, μόνον θαυμασμό, ἔντονη ἀνάμνηση, εὐγνωμοσύνη καὶ εὐλαβικὴ τιμὴ ἄφησαν σ' ἐμᾶς γιὰ τὴν προσφορά σου αὐτή.

Ἡ συμβολή σου, στὴν πρόοδο τῆς παιδείας μας μὲ τὴν καθηγητικὴ σου προσφορά καὶ ἀργότερα ὡς ἡγετικὸ στέλεχος τῆς ἐκπαίδευσης καὶ πρῶτος Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ ὑπῆρξε μεγάλη. Στενὸς συνεργάτης τοῦ ἀειμνήστου Εὐαγγέλου Παπανούτσου, συνέβαλες στὸ φύσημα τοῦ νέου ἀνέμου, στὸ χῶρο τῆς παιδείας μας.

Οἱ συνεργάτες σου στὸ ΚΕΜΕ καὶ ἐγὼ ἐκφράζουμε τὴ βαθειὰ ὁδὺνὴ γιὰ τὸ χαμό σου, καὶ τὰ θερμὰ μας συλλυπητήρια στὴ Σεβαστὴ μας Σύντροφο τῆς ζωῆς Σου.

Αἰωνία ἡ μνήμη Σου.

2. 'Από τὸν Πρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας Καθηγητὴ Πανεπιστημίου κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΟΥΚΑΤΟ.

Ἀγαπημένε μας Σύμβουλε,

Ἡ Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία, ποὺ μὲ ἐνεργὸ συμπαράσταση καὶ ἀγάπη ἦσουν, ἐπὶ εἴκοσι χρόνια ἐκλεκτὸ Μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου της, καὶ ποὺ τῆς ἔδινες τὴ λαογραφικὴ φροντίδα σου, παράλληλα πρὸς τὴν ἄλλη, τῆς γενέτειράς σου, ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων, σὲ ἀποχαίρετ ἡ σήμερα, ἐκφράζοντας τὴ βαθύτατη θλίψη της γιὰ τὸ κενὸ ποὺ τῆς ἄφησες.

Δὲν θὰ ξεχάσει, ἀπὸ τὴν ὅλη συνεργασία καὶ τὸ ἔργο σου, καὶ θέλει νὰ ἐξάρει, δύο κυρίως ἐπιστημονικὲς ἀρετὲς σου:

α' Ὅτι συνεδύαζες τὸ ἀνώτερο Ἐκπαιδευτικὸ σου ἀξίωμα μὲ τὴ λαογραφικὴ ἀναζήτηση, δίνοντας ἔτσι πολύτιμο παράδειγμα, γιὰ τὸ διπλὸ αὐτὸ ἔργο, σ' ὅλους τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς καὶ

β' Ὅτι ἔδειξες ἄριστο συγγραφικὸ ἦθος, μὲ τὸ νὰ δίνεις προτεραιότητα στὸ ὄνομα καὶ στὰ χειρόγραφα τοῦ ἀειμνήστου Κληρικοῦ Πατέρα σου, ὅταν ἐφρόντιζες καὶ ἐξέδιδες τὰ πολύτιμα κατάλοιπά του, γιὰ τὴ λαογραφία καὶ τὴ γλώσσα τῆς ἀγαπημένης σας Σύμης.

Ἡ εὐλογία τοῦ Πανορμίτη καὶ τοῦ Πατέρα σου νὰ σὲ ἀναπαύσουν...

3. 'Απὸ τὸν τ. αἰρ. Ἐκπαιδευτικὸ Σύμβουλο κ. Χ. Φ. ΠΕΡΑΙΚΑΡΗ.

Πρὶν προφθάσουν νὰ στεγνώσουν τὰ δάκρυά μας γιὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀλησμόνητου δασκάλου μας, νέο πλήγμα δέχεται ὁ Ἐκπαιδευτικὸς κόσμος τῆς χώρας μὲ τὸν ἀπροσδόκητο θάνατο τοῦ ἐπιτ. Προέδρου τοῦ ΚΕΜΕ Ἀλέξανδρου Καρανικόλα.

Ὁ ἀνελέητος Χάροντας μὲ τὸ κοφτερό του δρεπάνι σῶριασε στὴ γῆ τὴν «ὕψικάρινον δρῶν», τὸν λεβέντη ποὺ ὥς χθὲς μὲ τὶς ἀκμαῖες σωματικὲς καὶ πνευματικὲς του δυνάμεις, γεμάτος σφρῖγος καὶ αἰσιοδοξία ἔδινε ζωντανὴ τὴν παρουσία του στὸν πνευματικὸ μας χῶρο.

Κι εἶναι εἰλικρινὴς ἡ ὀδύνη ὅλων μας καθὼς τὸν συνοδεύουμε στὴν τελευταία του κατοικία, γιὰτὶ μὲ τὸν θάνατό του φεύγει ἀπὸ κοντὰ μας ἓνας φωτισμένος ἐκπαιδευτικὸς, ἓνας ἀκαταπόνητος μαχητὴς τῆς νεοελληνικῆς Παιδείας, ποὺ γιὰ 45 χρόνια μέσα στὸν χῶρο τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ δημοτικισμοῦ ἀπὸ τὸ Δελμοῦζο καὶ τὸν Τριανταφυλλίδη ὡς τὸν μεγάλο δάσκαλο Εὐάγγελο Παπανοῦτσο, μὲ πίστη καὶ δημοκρατικὴ συνέπεια, πάλαψε ἀπ' ὅποιο μετερίζι κι ἂν τὸν εἶχε τάξει τὸ ὑπηρεσιακὸ καθῆκον, νὰ γίνεи πράξη τὸ ὄραμά του γιὰ μιὰ πλατύτερη διάδοση τῆς γενικῆς Παιδείας σὲ ὅλα τὰ στρώματα τῶν λαοῦ μας καὶ γιὰ ἓνα ρεαλιστικότερο προσανατολισμὸ

τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας πρὸς τὶς κατευθύνσεις ποὺ ἀπαιτοῦν οἱ σύγχρονοι καιροί.

Γεννημένος στὴ Σύμη ἀπὸ Λευϊτικὴ οἰκογένεια ἔκαμε ἐπιτυχεῖς σπουδὲς στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μαθητὴς τοῦ Βέη, τοῦ Ἀμμαντοῦ καὶ τοῦ Λορεντζάτου. Ἀφετηρία τῆς ἐξάιρετης καὶ πολύχρονης ἐκπαιδευτικῆς του σταδιοδρομίας στάθηκε τὸ Πειραματικὸ Σχολεῖο τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅπου πρωτοδίδαξε ὡς φιλόλογος καθηγητὴς, ἀνέβαινε ἔπειτα μὲ τὴ φιλοπονία καὶ τὴν ἱκανότητά του μὲ γρήγορα βήματα σκαλι-σκαλὶ τὴν κλίμακα τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἱεραρχίας, ὀπλισμένος μὲ ἄρτια ἐπιστημονικὴ συγκρότηση καὶ σπάνια παιδαγωγικὴ κατάρτιση τὴν ὁποία συμπλήρωσε μὲ σπουδὲς στὶς Η.Π.Α. ὅπου πῆρε δίπλωμα διδακτορικὸ Παιδαγωγικῶν καὶ Ψυχολογίας.

Σταθμὸς πρῶτος τῆς σταδιοδρομίας του, ὅπου ἔδειξε ὅλα τὰ χαρίσματα τῆς ὁλοκληρωμένης προσωπικότητάς του παιδαγωγοῦ, ὑπῆρξε ἡ δ/ση τοῦ Προτύπου Γυμνασίου Πειραιῶς ποὺ μὲ τὴν ὁργανωτικὴν του ἱκανότητα καὶ τὴν ἐφαρμογὴ σύγχρονων παιδευτικῶν μεθόδων ἀφ' ἑνὸς καὶ τὴν ἐργατικότητά του, ἡ ὁποία πολλὰς φορὲς ξεπερνοῦσε τὰ ὅρια τῆς ἀνθρώπινης ἀντοχῆς, ἀφ' ἑτέρου, τὸ ἀνέδειξε σὲ σχολικὴ μονάδα πανελληνίου ἀκτινοβολίας. Ὡς ἀναγνώριση ἔπειτα τῆς προσφορᾶς τοῦ Καρανικόλα στὴν Παιδεία, ἀκολούθησε ἡ ἐπιλογή του ὡς μέλους τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου κατὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση τοῦ 1964 - 1965 ἐπὶ Κυβερνήσεως Γ. Παπανδρέου. Ἐδῶ ὡς Πρόεδρος τοῦ Κεντρικοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῶν Λειτουργῶν τῆς Μέσης Παιδείας, ἔδειξε τὸ πλῆθος τῶν ἱκανοτήτων του. Σὲ στενὴ συνεργασία μὲ τὸν Ὑφ/ργό Λουκῇ Ἀκρίτα καὶ τὸ Γενικὸ Γραμματέα Εὐάγγελο Παπανοῦτσο, ἔδωσαν στὸ Ἔθνος τὸ Ν. 4379 τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Μεταρρυθμίσεως. Ἐξᾴλλου στὴν ἴδια περίοδο ἄστραψε τὸ ὑψηλὸ ὑπηρεσιακὸ του ἥθος· εἶναι παροιμιῶδες τὸ πνεῦμα τῆς ἀντικειμενικότητος καὶ ἀμεροληψίας ποὺ τὸν διέκρινε κατὰ τὴ λήψη ἀποφάσεων ἐπὶ θεμάτων ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν, κι ἔδω μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἄφηνε νὰ φαίνεται ἡ ἀπέραντη ἀγάπη του πρὸς τοὺς Λειτουργοὺς, γιατί ὁ Καρανικόλας ὅσο κι ἂν ἔδειχνε σκληρὸς καὶ αὐστηρὸς προϋστάμενος, γιὰ κείνους ποὺ τὸν γνώρισαν ἀπὸ κοντὰ, ἦταν ὁ ἄνθρωπος μὲ μιὰ καρδιά γεμάτη ἀγάπη καὶ καλοσύνη πρὸς ὅλους. Ἰδιαιτέρη ἦταν ἡ λαχτάρα του ποὺ ἦταν ἀσίγαστη νὰ βρῖσκει τρόπους γιὰ νὰ ἀνεβάσει τὴ μορφωτικὴ στάθμη τῶν καθηγητῶν.

Αὐτὸ ποὺ δὲν πρόφθασε νὰ πραγματοποιήσῃ στὸ ξεκίνημα τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ 1964 ἐξ αἰτίας τῶν γνωστῶν πολιτικῶν γεγονότων ποὺ ἐπακολούθησαν τὴν ἀποστασία Ἰουλίου 1965 καὶ τῶν προσωπικῶν του διώξεων, κλήθηκε νὰ συνεχίσει μετὰ τὴ μεταπολίτευση τοῦ 1974. Μέλος πρῶτα τῆς ἐπιτροπῆς ποὺ εἶχε συγκροτηθεῖ γιὰ τὴ σύνταξη τοῦ Ν. 309/76 ποὺ τὶς κυριότερες προοδευτικὲς διατάξεις του ὁ ἴδιος εἰσηγήθηκε, ὑπῆρξε ὁ ἀρχιτέκτονας

του ιδρυτικού Νόμου του ΚΕΜΕ και όταν ό τότε Υπουργός τής Παιδείας Γ. Ράλλης τόν περιέβαλε με τήν έμπιστοσύνη του και του άνέθεσε τήν Προεδρία, με συνοδοιπόρο στόν άγιο μόχθο του τήν εξαίρετη σύζυγό του και διακεκριμένη παιδαγωγό Σοφία Γεδεών, ξεκίνησε ένα μαραθώνιο έργασίας, ώστε μέσα σ'ένα χρόνο ρεκόρ κατόρθωσε νά έχει οργανώσει με τήν καταπληκτική του οργανωτική δύναμη τό έπιτελεϊο τής εκπαιδεύσεως, νά προγραμματίσει, νά μεθοδεύσει, νά κατανείμει τήν έργασία, νά άνοίγει δρόμους και νά βάζει στερεά τά θεμέλια για νά εξασφαλίσει τή νέα προσπάθεια. Μνημειώδεις είναι οί πρωτοβουλίες του για τήν επιμόρφωση του διδακτικού προσωπικού και τόν κατατοπισμό του στα νέα μέτρα. Σεμινάρια οργανώθηκαν σ' όλη τή χώρα, εκδόσεις δύο τόμων εξήγησεων για τή μέθοδο διδασκαλίας, ίδρυση Σχολών επιμορφώσεως λειτουργών Μ.Π., περιοδεϊες στα πιό μεγάλα κέντρα τής χώρας, μεταγλώττιση στη νεοελληνική γλώσσα όλων τών διδακτικών βιβλίων τής Μέσης Παιδείας κ.λπ. Η άλλαγή στα τέλη του 1977 προσώπου στο Υπουργείο Παιδείας, άνέκοψε δυστυχώς τήν πρόοδο τής ωραίας προσπάθειας και για δεύτερη φορά πίκρανε τήν ψυχή του Καρανικόλα, ό όποιος αυτή τή φορά είχε άραματιστεί τήν ολοκληρώσή της.

Νωπό είναι ακόμη τό μελάνι από τήν τελευταία του μελέτη «Τό α' Έλληνικόν Έκπαιδευτικόν συνέδριον και ή σημασία του» (31 Μαρτίου - 4 Απριλίου 1904), όπου δείχνοντας άλλη μιá φορά τήν πίστη του στην άξία τής Παιδείας, καθορίζει ότι βασική ύποχρέωση τής Πολιτείας είναι «ή παροχή στους νέους τής εκπαίδευσης που θά ικανοποιεί τις άνάγκες και τις άπαιτήσεις τής εποχής τους».

Όμως παρά τά πολλαπλά ενδιαφέροντά του στο χώρο τής παιδείας, εύρισκε χρόνο νά εκδηλώνει τή δραστηριότητά του και σε άλλους τομείς πολιτιστικής δράσης· ως Πρόεδρος τής Έπιτροπής Συμαϊκών Εκδόσεων, φρόντισε για τήν έκδοση περιοδικού συγγράμματος, του οποίου κυκλοφόρησαν τρεις τόμοι, πολύτιμη δέ είναι ή έκδοση πολυσέλιδου τόμου «Παροιμίες και Φράσεις από τή Σύμη» που είχε συγκεντρώσει μαζί με τόν πατέρα του ιερέα (Πρωτοπρεσβ.) και διδάσκαλο Σωτήριο Καρανικόλα.

Άγαπημένε φίλε και άξέχαστε πρόεδρε,

Σε μένα που μόνος σχεδόν έπιζώ από τους παλιούς σου συνεργάτες, έλαχε ό σκληρός κλήρος νά σε άποχαιρετίσω καθώς όλοι οί συγγενείς, οί συνάδελφοι, οί φίλοι σου, σε ξεπροβοδίζουμε στο ταξίδι που δέν έχει γυρισμό. Συχώρα με άν όσα είπα είναι δυσανάλογα προς τή μεγάλη προσφορά σου. Όλων μας οί ευχές είναι νά βρεϊ ή ψυχή σου τήν αιώνια άνάπαυση στους χώρους τής αιωνιότητας.

Ἀξέχαστε, ἀλγισμόνητε, αἰμυνηστε Ἀλέξανδρε Καρανικόλα,

Σὺν κεραυνὸς σὲ ξάστερο καὶ καταγάλανο οὐρανό, σὺν ἀνταριασμένη καταιγίδα στὴ θαλπωρὴ τῆς φθινοπωρινῆς γαλήνης ἀκούστηκε τὸ πικρὸ μήνυμα τοῦ θανάτου σου. Γιατὶ γιὰ τοὺς λαμπαδηδρόμους τῆς ζωῆς, γιὰ κείνους ποὺ μὲ τὴ γόνιμη καὶ δημιουργικὴ πνευματικὴ τους δράση πετοῦν πάνω ἀπὸ τὰ γῆινα στὰ ἄβυσσα ὕψη τοῦ ἀνθρώπινου μεγαλείου, δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωση πὼς στέκονται ἄτρωτοι καὶ ἀπρόσβλητοι ἀπὸ τὴν καταλυτικὴ δύναμη τοῦ πανδαμάτορα χρόνου.

Πῶς εἶναι δυνατό οἰκοδόμοι τῶν ψυχῶν καὶ πλαστοουργοὶ τοῦ ὥραίου, φεγγοβολώντας στὸ κάλλος τῆς ἀνθρώπινης ἀρετῆς νὰ λυγίσουν μπρὸς στὸ κτύπημα τῆς ἀνελέητης μοίρας; Κι ὅμως ἡ πραγματικότητά μᾶς βγάζει ἔξω ἀπὸ τὶς ψευδαισθήσεις. Ξαφνικά κι ἀπρόσμενα χαμήλωσαν τὰ λάβαρα καὶ τὴν ὥρα αὐτὴ, ἰδιαίτερα στὴ Σύμη, κτυποῦν πένθιμα οἱ καμπάνες, γιὰ νὰ διαλαλήσουν παντοῦ, σ' ὅλη τὴ Δωδεκάνησο, σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα, τὸ θλιβερὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου σου.

Ἀλέκο, γιατί μᾶς ἔφυγες τόσο γρήγορα, τόσο ξαφνικά; Γιατί βιάστηκες νὰ μᾶς ἀφήσεις μόνους, ἀπαρηγόρητους, βυθισμένους στὸ πένθος, στὴ θλίψη, στὴν ὀδύνη, στὰ δάκρυα; Δὲν κλαῖμε γιατί πέθανες, ἀφοῦ ὁ θάνατος εἶναι κοινὴ μοῖρα ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Κλαῖμε γιατί σὲ χάσαμε, γιατί σὲ στερηθήκαμε πάνω στὸ μεσουράνημα τοῦ μεγαλείου σου. Θρηνοῦμε γιατί ἔφυγες ἀπὸ κοντά μας λουσμένος στὴ λάμψη καὶ τὴν ἀκτινοβολία τῆς ἀνεκτίμητης πνευματικῆς προσφορᾶς ποὺ θεμελίωσε ὁ αἰμυνηστὸς πατέρας σου, ὁ πρωτοπρεσβύτερος Σωτήριος Καρανικόλας, καὶ ποὺ ἀκολουθώντας ἐσὺ μὲ σταθερότητα καὶ πίστη τὰ βήματά του τὴν ὀλοκλήρωσες, τὴν ἐλάμπρυνες καὶ τὴν ἐκκληροδότησες στὴν ἀγαπητὴ σου γενέτειρα, τὴ Σύμη, ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρά της σὲ κατάρταξε στὴν πλειάδα τῶν ἐκλεκτῶν της τέκνων, ποὺ μὲ τὴ συνεπῆ καὶ ἀξιοζήλευτη δημιουργικότητά τους ἀπεκάλυψαν καὶ ἐλάμπρυναν τὴν πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ της ταυτότητα.

Δὲν πέθανες, ἀξέχαστε, μεγάλε διδάσκαλε, ἀγαπημένε μας Ἀλέκο.

Δὲν πεθαίνουν οἱ ἐκλεκτοί, οἱ σκυταλοδρόμοι τῆς ζωῆς, γιατί ἔχουν τὸ ὥραϊο κι ἀξιοζήλευτο προνόμιο νὰ εἶναι γι' αὐτοὺς «ὁ θάνατος ἔπαινος κι ὁ τάφος βωμός, ποτισμένος ἀπὸ τὰ μύρα τῆς ἀμάρταντης δάφνης».

Ἀπὼν ἀπὸ τὸν παρόντα κόσμο, παρὼν ὅμως στὶς καρδιές καὶ στὰ ἄδυστα τοῦ εἶναι μας, νιώθουμε καὶ θὰ νιώθουμε πάντα πὼς ὑπάρχεις καὶ ζεῖς ἀνάμεσά μας, πὼς σὲ βλέπουμε καὶ σὲ καμαρώνουμε.

Δέξου λοιπὸν καὶ ἐκ μέρους τῆς «Ἐπιτροπῆς Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων», τῆς ὁποίας ἐσὺ ὑπῆρξες ὁ ἰδρυτής, ὁ δημιουργὸς καὶ ἐμψυχωτής, ἕνα ἀπέριττο

στεφάνι, λίγα λουλούδια, ποτισμένα με τὰ δάκρυά μας, σὲ ἀπότιση ἐλάχιστου φόρου τιμῆς στὴν ἀθάνατη μνήμη σου.

Καλὸ σου ταξίδι, ἀγαπημένε μας, λατρευτέ μας Ἀλέκο.

Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν, ὅταν ἡ βουλή τοῦ πεπρωμένου καλέσει κι ἐμᾶς κοντὰ σου γιὰ πάντα, στὴν ὁλοκληρωμένη παρουσία τοῦ Θεοῦ. Στὸ καλὸ! Στὸ καλὸ!*

5. Νεκρολογία ἀπὸ τὸν γυμνασιάρχη κ. ΑΝΤΩΝΙΟ ΣΑΡΑΓΑ.

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα ὑπῆρξε μεγάλη ἀπώλεια τόσο γιὰ τὴν ἰδιαιτέρα μας πατρίδα Σύμη, ὅσο καὶ γιὰ ὅλη τὴ Δωδεκάνησο καὶ τὴ λοιπὴ Ἑλλάδα.

Πόσο τὸν τιμοῦσαν καὶ οἱ συμπατριῶτες του καὶ ὁ ἄλλος κόσμος, φάνηκε τὸ ἀπόγευμα τῆς 4ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1982, ποὺ κηδεύτηκε στὸν ἱερὸ ναὸ τῶν Ἀγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης στὸ Νεκροταφεῖο Ζωγράφου.

Ἡ Κυβέρνηση, τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας, ἡ Ἀκαδημία, τὸ Πανεπιστήμιο, ὁ ἐκπαιδευτικὸς κι ὁ λογοτεχνικὸς κόσμος, ὅλοι γύρω ἀπὸ τὸ φέρετρό του.

Οἱ λόγοι ποὺ ἀκούστηκαν, ὅλοι οἱ λόγοι, ἔφτασαν στὸν ὑψηλὸ τόνο, ποὺ ταίριαζε στὸν Ἐκλιπόντα καὶ στὸ μεγάλο του ἔργο. Ὁ Ἀλέξανδρος Καρανικόλας εἶχε κάμει ἀνεκτίμητη προσφορὰ καὶ στὴν πατρίδα του καὶ στὴν ἐπιστήμη.

Στάθηκε ἀληθινὰ δημιουργὸς στὴν ἔρευνα καὶ στὴ συγγραφικὴ ἐργασία του. Ἡ δημιουργικὴ ἐπιστημονικὴ ἐργασία του ἄρχισε ἀπὸ τὴν ἔρευνα, γιὰ νὰ προχωρήσει σὲ δυσκολώτερες προσπάθειες καὶ νὰ φτάσει στὶς συνθετικὲς ἐργασίες.

Ἡ ἰδιοφυΐα ἡ ὀργανωμένη ἀπὸ τὸ μόχθο, εἶναι τὸ κύριο γνῶρισμά του. Καὶ τὸ γνῶρισμα αὐτὸ εἶναι ὀλοφάνερο σὲ κάθε κείμενο τοῦ Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα, σύντομο ἢ διεξοδικό. Ἐμόχθησε πολὺ ὁ διυθυντὴς «τῶν Συμαϊκῶν» καὶ ὁ συγγραφέας «τῶν Παροιμιῶν», μιὰ καὶ στοχάστηκε πολὺ καὶ ἔκρινε μὲ πνεῦμα ἀντικειμενικὸ τὰ παραδοσιακὰ θέματα τῆς πατρίδας μας καὶ ὁλοκληροῦ τῆς Δωδεκανήσου.

Πίστευε σὲ μιὰ πολὺ πλατειὰ ἀποστολὴ τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ συγγραφέα μέσα στὴν κοινωνία. Ὁ Ἑλληνισμὸς του ἦταν πολὺ πλατύς. Ἡ ἀκτὶνὰ τῆς δράσης του σκέπαζε ὅλη τὴ Δωδεκάνησο καὶ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

* Ἐπικηδείους λόγους ἐξεφώνησαν ἐπίσης ἀπὸ μέρους τῆς Ἑταιρίας Μελετῶν τοῦ Αἰγαίου ὁ Πρόεδρος τῆς Γ. Βαλέτας, ἀπὸ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων ὁ Πρόεδρος τῆς Ἰ. Μ. Χατζηφώτης, ἀπὸ μέρους τοῦ Κοινωνικοῦ Συλλόγου Συμαίων «Ὁ Πανομίτης» ὁ Πρόεδρος του Ν. Πατσάκης καὶ ἀπὸ μέρους τῆς Ἑνώσεως Λερίων ὁ Πρόεδρος τῆς Ν. Νταλόγλου.

“Όταν τὸ 1940 τραυματίστηκε στὸ Τεπελένι κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Ἑλληνοῦ-ταλικοῦ πολέμου ἔλεγε σ’ ὅποιον τὸν ἐπισκεπτόταν στὸ Στρατιωτικὸ Νοσοκομεῖο: «Όλα γιὰ τὴ Μεγάλῃ μας Ἑλλάδα».

Ἐκρινε τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα μὲ τὸ καθαρὸ μάτι τῆς ἐποχῆς. Ἔδινε ἓνα παράδειγμα ἐπιστημονικῆς μεθόδου, ἀλλὰ καὶ πνευματικῆς ἐντιμότητας καὶ ἀρετῆς καὶ κοινωνικῆς συνείδησης. Ὑπηρετοῦσε τὴν ἀλήθεια, σεβόταν τὸν ἄνθρωπο, πίστευε πῶς ὁ ἄνθρωπος μποροῦσε πάντα νὰ γίνει καλύτερος, ἂν τὸν βοηθοῦσε κάποιος. Γιὰ τὰ γλωσσικὰ καὶ εκπαιδευτικὰ ζητήματα πρότεινε λύσεις πρακτικῆς, μετριοπαθεῖς.

Τὸ κύριο ζήτημα στὴ σκέψη του ἦταν νὰ μορφωθεῖ ὁ λαός, ἡ μεγάλη μάζα. Σ’ ὅλῃ τὴ ζωὴ του δὲν ἔπαψε νὰ ἐργάζεται μὲ δημοσιεύματα κάθε λογῆς, μὲ συμμετοχὴ σὲ Ἐπιτροπές, μὲ διαβήματα, μὲ προσωπικὴ προπαγάνδα, γιὰ τὴν πρόοδο, τὴν κοινωνικὴ πρόνοια, τὸν πολιτισμό. Ἦταν ἀλληλέγγυος μὲ τοὺς ἀνθρώπους, δάσκαλος, συνεργάτης καὶ φίλος. Ἦταν δημοκρατικὸς ὡς τὰ βάρη τῆς ψυχῆς, φιλοπρόδοτος καὶ μετριοπαθής, χωρὶς κακίες.

Δὲν ἀγαποῦσε τίς ἀκρότητες καὶ τίς βιαιότητες. Μὲ μεγάλη δυσπιστία κοίταζε πάντα τίς μεγαλοστομίες, τίς θορυβώδεις ἐξάρσεις, τοὺς ἐξαλλους φανατισμούς, τοὺς ἐγωκεντρισμούς.

Τὸν ἐνδιέφεραν τὰ ὠφέλιμα, ἡ φωτισμένη ἐκπαίδευση, ἡ λαϊκὴ πρόοδος, οἱ ἰδέες ποὺ ἀποδίδουν, τὰ ἔργα ποὺ βοηθοῦν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ζήσουν καλύτερα. Όλα τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ Καρανικόλα κερδήθηκαν μὲ ἀγώνα καὶ πολὺ μόχθο καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ υἱεία του, ποὺ τόσο σχολαστικὰ πρόσεχε, κερδήθηκε μὲ πολλὴ φρόνηση, ἐπιμέλεια καὶ προσοχή.

Ἡ καλὴ συνοδοιπόρος τοῦ βίου του ἀπὸ τὴ νῆσο Λέρο, Σοφία Ἑμμαν. Γεδεών - Καρανικόλα, πρώτη ὑφηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Καθηγήτρια σὲ ΑΕΙ καὶ μεγάλη παιδαγωγός, μὲ πολυσχιδῆ συγγραφικὸ πλοῦτο, ὑπῆρξε γιὰ τὴν πολύμοχθη ζωὴ του ἡ καλὴ καὶ ἀγρυπνος πάντα σύντροφός του.

Τόση ἦταν ἡ πνευματικὴ ἀκτινοβολία του, ὁ παλμός τοῦ ὁδηγοῦ καὶ τοῦ Δασκάλου, ὥστε σ’ ὅλους ἐκαλλιεργεῖτο ἡ ψευδαίσθηση τοῦ ἀφθάρτου.

“Όλοι ἐνιωθαν ὀφειλέτες πρὸς τὴ στοργικὴ ἐπιβολὴ τοῦ σοφοῦ, ποὺ εἶχε ὅλο τὸ κύρος τῆς αὐτοδημιουργητῆς σταδιοδρομίας, ἡ ὁποία τὸν ἔφερε στὰ ἀκραῖα ὕψη τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Καρανικόλας ξεκίνησε ἐξόριστος ἀπὸ τὴν πατρίδα μας Σύμη καὶ ἀκαμπτος καὶ θαρραλέος, στὴν πάλῃ, τίς στερήσεις, τίς συχνὰ δυσκολοπέραστες δυσχέρειες καὶ κατόρθωσε νὰ φθάσει ἐκεῖ, ὅπου ἡ ἔννοια τῆς στενῆς ἀτομικῆς ἐπιτυχίας χάνεται μέσα στὰ πλάτη καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν τόπων καὶ τῶν καιρῶν. Μὲ τὸν ἄοκνο ζῆλο του, τὴ διεισδυτικότητά τοῦ συγγραφέα περσιωπῆς, τοποθετήθηκε ἀμετάκλητα στὸ Πάνθεο τῶν συγχρόνων πνευματικῶν

φυσιογνωμιῶν. Γιὰ τὸ πνευματικὸ ἔργο του θὰ μιλήσουν πολλοὶ καὶ ὁ χρόνος θὰ εἶναι ὁ πιὸ ἀσφαλὴς ἐγγυητὴς τῆς ἀξίας του. Ὁ θάνατος δὲν ἄφησε τὸν Μεγάλου Παιδαγωγὸ νὰ δεῖ ολοκληρωμένο τὸ μεγάλο ἔργο του.

Ἴσως γίνεαι δυνατό σύντομα τὸ ὑπόλοιπο τοῦ μεγάλου ἔργου του νὰ λάβει σάρκα καὶ ὅστ᾽, γιὰ νὰ ὑψωθεῖ κι αὐτὸ αἰώνιο Μνημεῖο τῆς σοφῆς καὶ πολὺπλευρης διαίσθησης τοῦ ἐπιστήμονα καὶ τοῦ Δασκάλου.

Ὁ Ἀλέξανδρος Καρανικόλας ἦταν ὁ φάρος ποὺ πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις ἔρριχνε φωτεινὰς δέσμες τῆς σοφίας του. Καὶ πρὸς τὰ μεγάλα προβλήματα καὶ πρὸς τὰ μικρά, καὶ πρὸς τὰ αἰώνια καὶ πρὸς τὰ φθαρτά.

Τώρα ὁ γήινος ὀφθαλμὸς ἐκλείσει. Μὰ ἡ γλυκεῖα φυσιογνωμία τοῦ Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα ἐξαὐλωμένη πιά, προβάλλοντας μέσα ἀπὸ τὸ Πάνθεο τῶν σοφῶν καὶ τῶν ἐκλεκτῶν θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ φεγγοβολεῖ μέσα στὴ μνήμη τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Δὲν θὰ πάψει νὰ κεντρίζει τοὺς πάντες πρὸς τὴν ἔρευνα, τὴν ἐργατικότητα, τὴν πρόοδο, τὴ δημιουργικότητα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξιοζήλευτη μοῖρα τοῦ σοφοῦ ἀνθρώπου μετὰ τὸν θάνατο.

Ἀγία μορφή καὶ ἅγια ψυχὴ ὅπως ἦταν, ἤθελε νὰ δεῖ ὅλο τὸν κόσμον καὶ ἰδιαιτέρα τοὺς ἀγαπημένους του Δωδεκανησίους εὐτυχισμένους. Ὅλοι ὅσοι τὸν γνώρισαν θαύμαζαν τὴν ὁμορφιὰ τῆς ψυχῆς του, τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν καθαρότητα μὲ τὴν ὁποία ἔδινε τὶς συμβουλές του. Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα φλεγόταν ἀπὸ τὸ ὄραμα μιᾶς φωτισμένης Παιδείας γιὰ τὴ θεμελίωση τῆς προκοπῆς καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λαοῦ.

Ἡ προαγωγή τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα σὲ Πρόεδρο τοῦ Κ.Ε.Μ.Ε. (Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως), ποὺ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν βαθμὸ Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, ἀποτελεῖ ἱστορικὸ σταθμὸ γιὰ τὴν Παιδεία στὴν Ἑλλάδα.

Ἔτσι δικαιῶθηκε γιὰ τὰ ἐπιτεύγματά του στὴν Ἐκπαίδευση ποὺ χρειάστηκαν ἐπίμονες προσπάθειες καὶ μάχες.

Ὁ Ἀλέξανδρος Καρανικόλας δὲν ἔπαυσε νὰ προσφέρει μὲ τὶς συγγραφές του καὶ μὲ τὸ λόγο του, μὲ τὸ μαχητικὸ ἀντίλογο στὴν ταπεινὴ πολεμικὴ τῆς ἀντίδρασης, μὲ ὁμιλίες σὲ συνέδρια, μὲ τὰ μαθήματά του, μὲ διαλέξεις, μὲ κάθε τρόπο, τὶς γνώσεις καὶ τὴν πεῖρα του, τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὸ πάθος του γιὰ τὰ προβλήματα τῆς γλώσσας, τῆς Παιδείας καὶ τῆς προκοπῆς τοῦ ἔθνους. Καὶ δὲν ἔμεινε ἀπλὸς θεατὴς τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Μαζὶ μὲ τὸν ἄλλο ἐπίσης Μεγάλου Δάσκαλο, τὸν Παπανοῦτσο, εἶδαν ὅτι τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα τῆς Ἑλλάδας ἦταν κυρίως ἐκπαιδευτικὸ καὶ κοινωνικὸ καὶ ξεκίνησαν, γιὰ νὰ ἀναμορφώσουν τὴν ἐλληνικὴ κοινωνία μὲ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα καὶ μὲ ὅλο τὸν πλοῦτο τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ ποὺ ἔφερνε μαζί της ἡ νέα γλῶσσα.

Δὲν εἶναι δὲ μόνον ἡ ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ προσφορὰ τοῦ

άειμνήστου Ἀλεξάνδρου Καρανικόλα πού τόσο τόν λάμπρυνε, ἀλλά καί ἡ προσωπικότητά του καί τὸ ἥθος του.

Ἦταν σοφὸς καί ἀπείριττος, πρᾶος καί ἄκακος, ἀπόλυτα ἔντιμος, ἀφωσιωμένος στὰ ἰδανικά καί τὴν Ἑλλάδα.

Καί θὰ παραμένει αἰώνιο καί σταθερὸ ὑπόδειγμα στὸ ἀπώτερο μέλλον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, γιὰ νὰ διδάσκει τὴν εὐσυνειδησία, τὴν ὑπομονή, τὸ ἥθος, τὴν ἔντιμη ἐργασία καί τὴν ἀρετή. Αἰωνία ἡ μνήμη του.

6. Μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ κ. ΘΕΟΧΑΡΗ ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ.

ΑΘΗΝΑ 22-11-1982

Πρὸς τὴν

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΧΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Ιω. Βλαβιανού 14

ΑΘΗΝΑ (817)

Αγαπητοί μου,

Ακόμα δεν ἔχω υποταχθεῖ στη σκληρὴ πραγματικότητα πον φέρνει σε μας τους Δωδεκανήσιους ἡ μεγάλη ἀπώλεια του Α λ έ ξ α ν τ ρ ο υ Κ α ρ α ν ι κ ό λ α ! Μια ἀπώλεια, πον για μένα ἦταν ιδιαίτερα συγκλονιστική, γιατί εἶχα το προνόμιο να με περιβάλλει με τὴν ἀγάπη καί τὴ στοργή του.

Καί εἶχαμε τόσο συνδεθεῖ τα τελευταία χρόνια...

Παρουσίες σαν του Α.Κ., δίνουν ξέχωρο περιεχόμενο στην υπόσταση του Ἀνθρώπου. Καί ο κοινωνικός μας περίγυρος φτωχαίνει με τὴν ἀναχώρησή τους. Ἐτσι φτωχά νοιώθω γύρω μου, καθὼς δεν ἀκούω πια τὴ ζεστή φωνή του. Αἰώνια ἡ ΜΝΗΜΗ του, πον τιμώντας τὴν, στέλλω στην Επ. Συμ. Εκδόσεων, ελάχιστα συμβάλλοντας στο ἔργο της, τις ἐσώκλειστες 2.000 δρχ., ἔργο πον φέρνει τὴ δική του ανεξίτηλη σφραγίδα.

Βαθειά συγκινημένος

ΘΕΟΧ. Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

Γεν. Γραμματέας Ομοσπονδίας Δωδ. Σωματείων

Κρόατης 86, Ν. Σμύρνη

